

II.

Múzeumi munka. — Museums Arbeiten.**A zombori Bácskai Múzeum anyagának leltározása és restaurálása.**

A Közgyűjtemények Országos Főfelügyelősége 1942. december 17-én kelt, 523/1942. számú iratában azzal bízta meg a szegedi egyetem Régiségtudományi Intézetét, hogy a Bácskai Múzeum régészeti anyagát leltározza és restaurálja. A múzeum helyiségeinek és anyagának megtekintésekor kitűnt, hogy a hosszabb és alaposabb munkálatok elvégzésére sem megfelelő helyiség, sem a restaurálásra szükséges berendezések nem állnak rendelkezésre. Ezért a múzeum egész anyagát ládába csomagolva 1943. április elején Szegedre, a Régiségtudományi Intézet laboratóriumába szállítottuk.

A kicsomagolás után első feladat az anyagnak azonosítása volt a kb. 3400 — még a világháború előtt készült — katalóguscédulával. Ezután azokat a nem katalogizált leleteket választottuk külön, amelyeknek legalább a lelőhelye fel volt jegyezve. A még ezután kimaradt tárgyak a szórványos leletek jegyzékébe kerültek. A szétválasztás után, de még a restaurálás előtt újra leltároztuk az egész anyagot úgy, hogy a cserépanyagra sav-állóan írtuk fel az új leltári számokat, a fémtárgyakra pedig kis cédulákat erősítettünk, s ezekre írtuk az új számokat. Ezt a számozást átvittük a régi katalóguscédulákra is és így már eleve kizártuk a leletek összekeveredésének lehetőségét.

Ezután következett a restaurálás, s ennek végeztével helyesbítettük, ahol szükség volt rá a régi katalóguscédulák — egyébként megbízható — ada-

itait, s elvégeztük azon tárgyak leírását, amelyek katalogizálva még nem voltak. Egyidejűleg a kb. 3000 tárgyat az új katalógus számára fényképeztünk, s a kiállításra alkalmas anyagot kiválasztottuk. A kiállításra nem való tárgyakat 50×38×28 cm méretű ládába zártuk. Minden láda elejére, el nem távolítható módon ráírtuk a benne elhelyezett tárgyak leltári számát.

A kiállításra kerülő kisebbmértékű cserép, csont és fémanyagot kb. 180 darab, 22×30 cm méretű, sárgásszürke színű tapétával bevont, kemény papírosra fűztük fel. Ettől a mérettől csak ott térünk el, ahol tárgyak nagysága (pl. kard) ezt elkerülhetetlenül szükségessé tette.

A kiállításnál elsősorban a kultúrákba tartozás szerint válogattuk össze az anyagot, s csak az egyes kultúrák keretén belül kerültek egymás mellé az egy lelőhelyről való tárgyak.

A múzeumnak így csoportosított leletanyaga lehetővé tette, hogy az őskortól kezdve (itt ugyan csak őskorral csontokkal képviselve) egészen az újkorig Bácska területén fellépő valamennyi kultúra jellegzetes darabjait a múzeumlátogató közönség elé állíthatjuk. A magukban kiállított tárgyakon épen úgy, mint a táblákra fűzöttteken található leltári számok (amelyek a táblák hátlapjára is fel vannak írva a megfelelő helyeken) a lelőhelyek szempontjából is útbaigazítják az érdeklődőt. Ezt az útbaigazítást a sorszámok szerint vezetett leltári könyv teszi lehetővé, amely a tárgy nevét, le-

lőhelyét és korát tünteti fel. A tárgy részletes leírását, fényképét, méreteit, származásának módját és esetleg meglévő irodalmi adatait a 15×20,5 cm méretű, lelőhelyek szerint rendezett, minden tárgy számára külön készült, új katalógus cédulák tüntetik fel.

A múzeum anyagának leltározása és restaurálása 1943. október végére elkészült, azt ládába csomagolva teher-

autón visszaszállítottuk Zomborba. 1943. november 8-án berendeztük. 21-én a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőisége nevében Dr. Varga László előadó a nagyközönség számára megnyitotta a múzeumot, s ezzel az ezidőszereint 4127 régészeti tárggyal rendelkező gyűjtemény újra a magyar közművelődés szolgálatában áll.

Dr. Párducz Mihály.

A Horthy Miklós-Tudományegyetem Alföldi Régészeti Kataszteri Intézete.

Mindenki ismerheti azt a tervezetet, amelyet e sorok írója 1931 őszén Dr. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz juttatott, a Magyar Régészeti Kataszteri Intézet szervezésére vonatkozóan.¹

Ez indított arra, hogy akkor, amikor 1940 őszén, a Horthy Miklós-Tudományegyetem megkezdte működését, a tervezetet szűkebb keretek közt újra elkészítettem s most már a bölcsészeti kar támogatásával úgy kértük az intézmény felállítását, hogy az egyetemi intézet legyen s működési köre egyelőre a kecskeméti és szegedi városi múzeumok gyűjtő körzetére terjedjen ki. Indokaim ugyanazok voltak, mint az eredeti tervezet elkészítésénél, hiszen a viszonyok azóta sem változtak.

1940. november 4-én — miután az egyetem megalakulása napján az intézmény lehetőségeiről tárgyalásokat folytattam Szily Kálmán államtitkár úrral — a következő kérelmet intéztem a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz.

„Nagyméltóságú Miniszteri Biztos

¹ A legaprólékosabb részletekig kidolgozott szervezési és ellátási kérdések ellenére, az intézet felállítása nem történt meg.

Úr! Méltóztassék megengedni, hogy legutóbbi kihallgatásom alkalmával szóbelileg előterjesztett kérésemet, írásban megismételve részletezhessem.

A vezetésem alatt álló intézet már igen sokszor tapasztalta, hogy egy-egy megoldásra váró régészeti probléma feldolgozásánál olyan nehézségekbe ütközik, amelyeket csak költséges utazásokkal s mindenkor az egyes gyűjtemények székhelyén történt, sok időt felemésztő anyaggyűjtő munkával tud leküzdeni.

Évekkel ezelőtt részletesen kidolgozott tervezetet voltam bátor felterjeszteni a fenti nehézségeket leküzdeni hivatott Országos Magyar Régészeti Kataszteri Intézet felállítására vonatkozóan. Az intézmény a tervezet szerint saját bevételeiből tartotta volna fenn magát, teljes tisztviselői karával együtt. Ennek megfelelően az egyes községektől beszédendő járulékok látványlag nagy összeget tettek volna ki, amelyekről a mai viszonyok mellett szó sem lehet.

Szerényebb keretek közt kívánom ez alkalommal megvetni az alapját ennek az intézetnek. Nem kívánok momentán új intézményt szervezni, hanem a vezetésem alatt álló intézet adjunktusával,